

Slimību profilakses un kontroles centrs

Alkohola aprite un alkohola lietošanas sekas Latvijā, tai skaitā saistībā ar Covid-19 pandēmiju

Laura Isajeva

Vecākā sabiedrības veselības analītiķe

Atkarības slimību riska analīzes nodaļa

Slimību profilakses un kontroles centrs

laura.isajeva@spkc.gov.lv

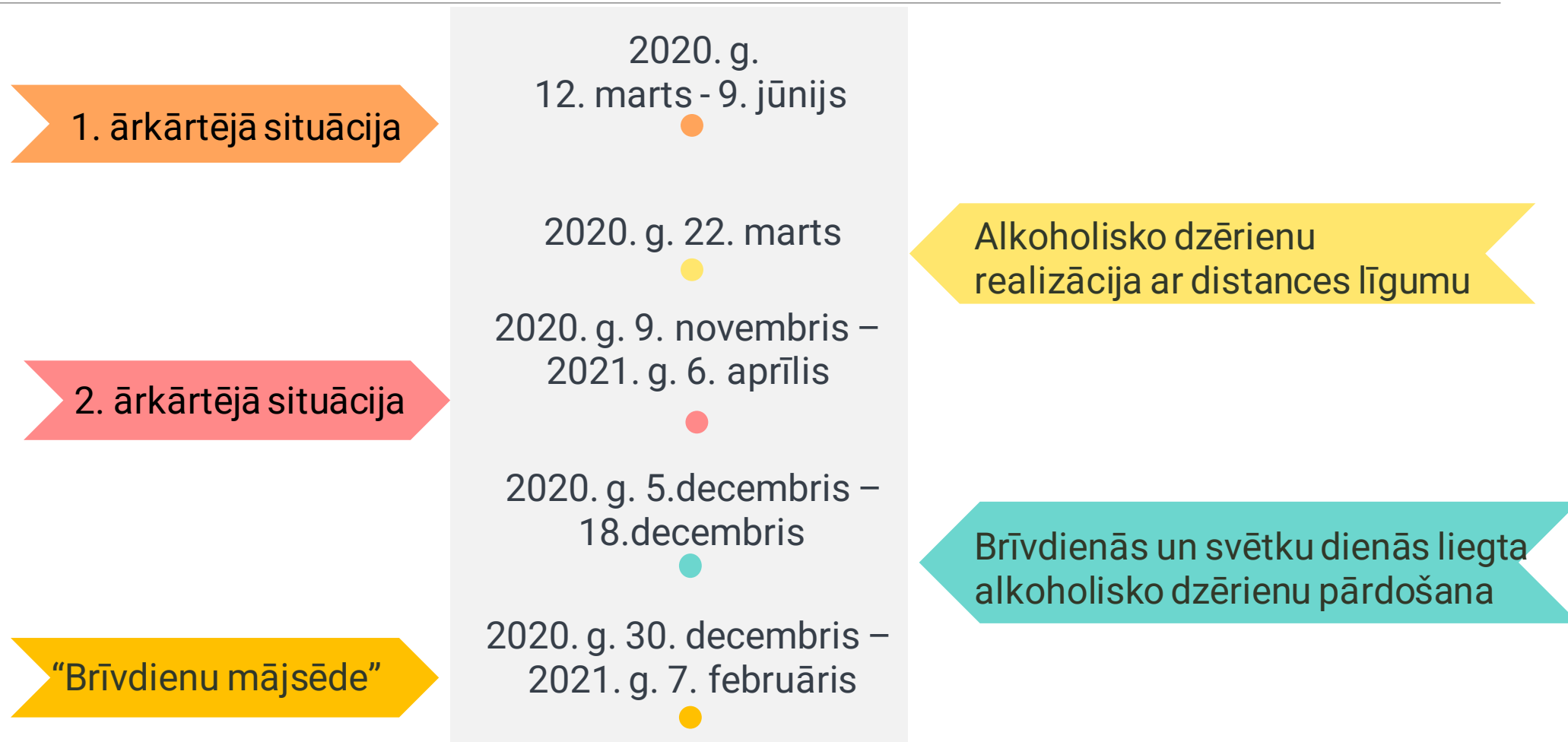

Saturs

- Situācijas apraksts
- Alkohola patēriņa rādītāji Latvijas iedzīvotāju vidū
- Alkohola aprites izmaiņas
- Alkohola lietošanas seku rādītāju izmaiņas pirmajā un otrajā Covid-19 viļņa laikā
- Eiropas pētījuma rezultāti par Covid-19 pandēmijas ietekmi uz alkohola lietošanu Latvijas iedzīvotāju vidū
- Secinājumi

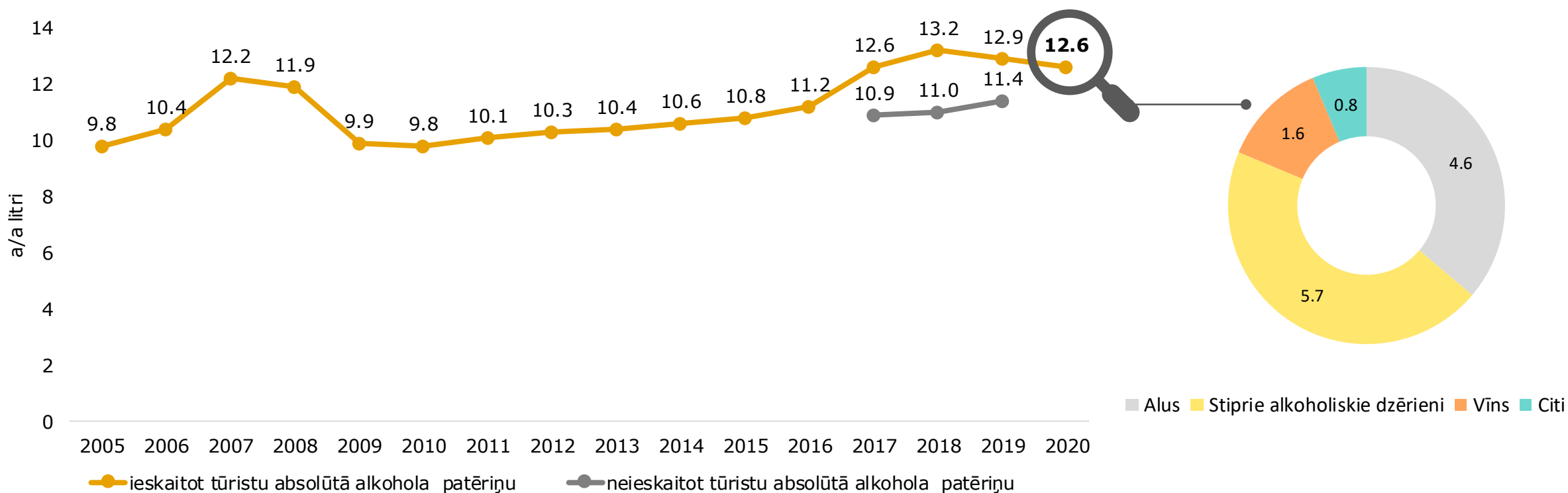
Situācijas apraksts

Slimību profilakses un
kontroles centrs

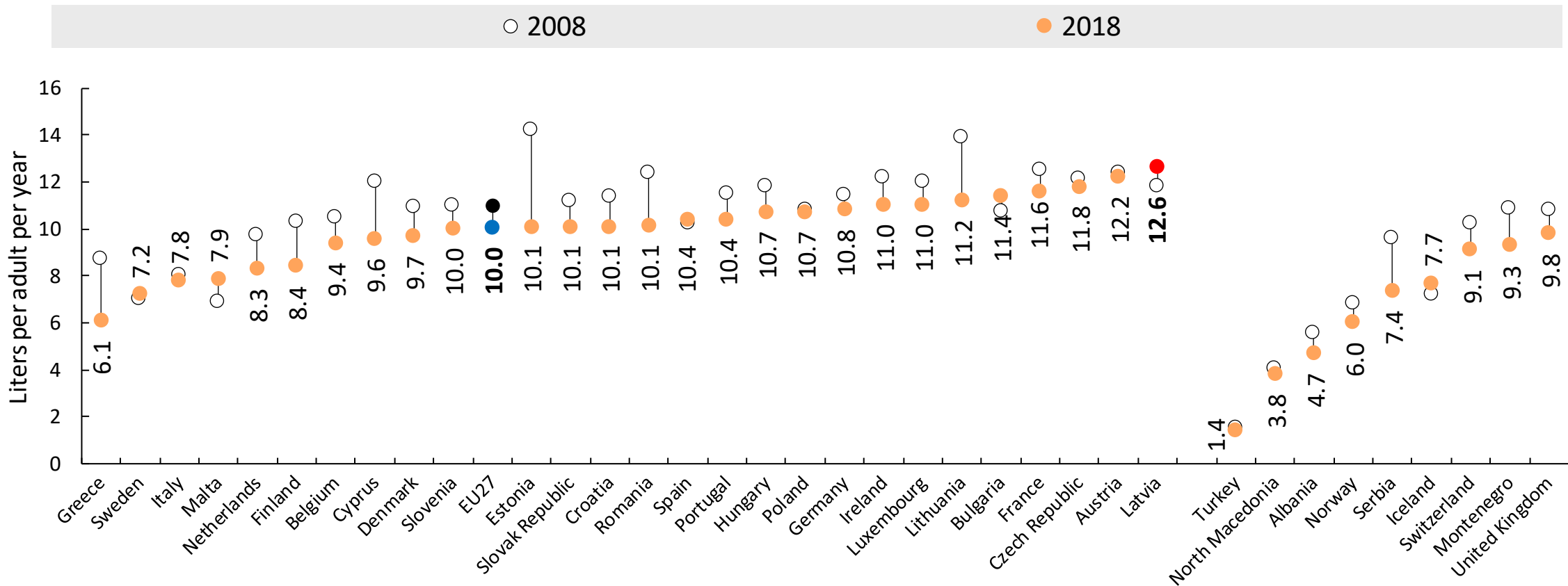
Reģistrētā absolūtā alkohola patēriņš uz vienu 15 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju 2005. – 2020. gadā

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Reģistrētā absolūtā alkohola patēriņš uz vienu 15 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju litros OECD valstu vidū 2008. – 2018. gadā

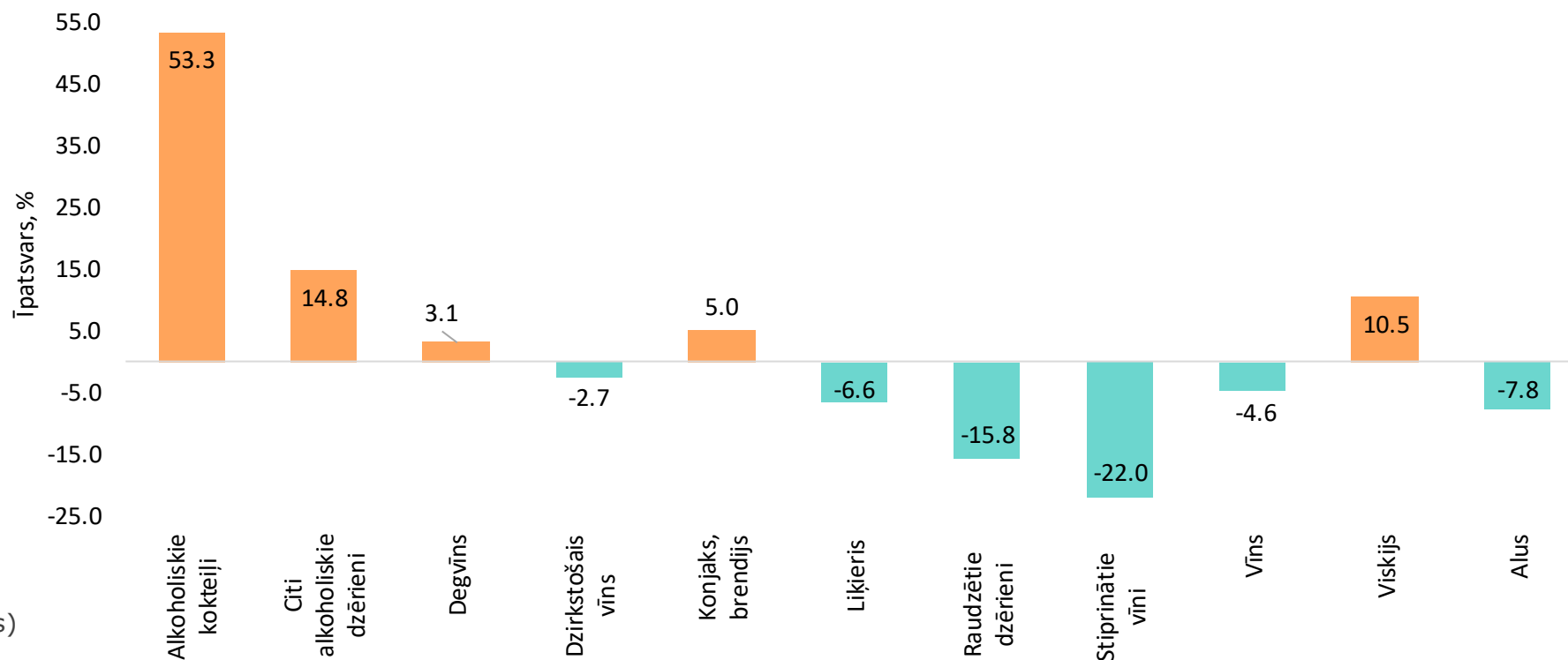
Alkoholisko dzērienu aprites izmaiņas 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu, %

Kopējais alkoholisko
dzērienu apjoms, kas
tika nodots patēriņam
2020. gadā

-7,2%

-13,6%
(janvāris – maijs)

-3,0%
(jūnijs – decembris)

Alkohola lietošanas seku rādītāju izmaiņas pirmajā un otrajā Covid-19 viļņa laikā salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgiem periodiem

	Pirmais Covid-19 vilnis (janvāris – maijs)	Otrais Covid-19 vilnis (jūnijs – decembris)
■ CSNg, kurus izraisījuši transportlīdzekļu vadītāji alkohola reibumā [CSDD]	↑ 17,6%	↑ 6,2%
■ Izsaukumu skaits pie pacientiem, kuriem konstatēts alkohola apreibums vai abstinences stāvoklis (SSK-10 F10.2-F10.9) [NMPD]	↓ 6,4%	↓ 11,2%
■ Izsaukumu skaits pie pacientiem, kuriem konstatēta alkohola toksiska darbība (SSK-10 T51) [NMPD]	↓ 33,0%	↓ 42,8%
■ Pacientu skaits ar F10 pamatdiagnozi (psihiski un uzvedības traucējumi alkohola lietošanas dēļ) [NVD]	↓ 13,9%	↑ 16,2%
■ Rīgas pašvaldībā fiksēto administratīvā rakstura pārkāpumu skaits, kas izdarīti alkohola reibumā [RPP]	↑ 19,8%	↑ 3,6%
■ Gadījumu skaits Rīgas pašvaldībā, kad tika aizpildīta Vardarbīgā apdraudējuma izvērtējuma veidlapa (VAIV) [RPP]	↑ 33,0%	↓ 17,5%
■ Likumpārkāpumu skaits pret nepilngadīgām personām [VP]	↓ 19,8%	↑ 17,3%

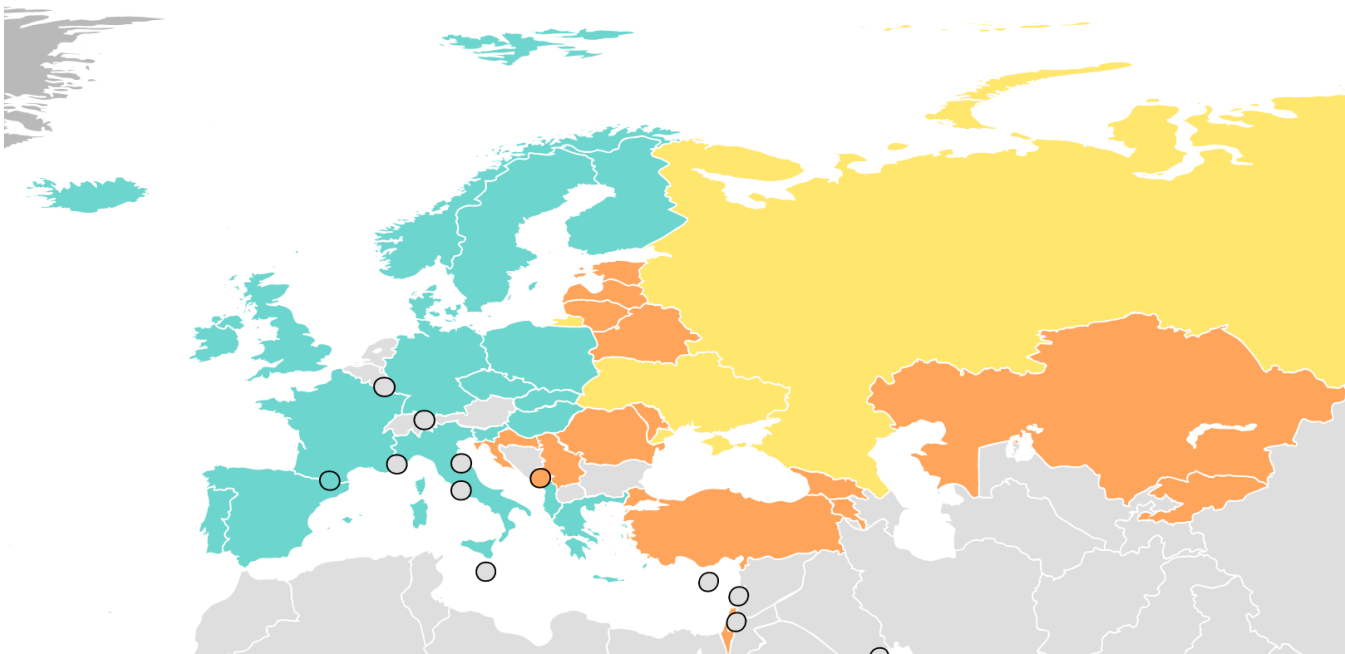
Eiropas pētījums par SARS-CoV-2 (Covid-19) pandēmijas ietekmi uz alkohola lietošanu

Pētījuma metodes

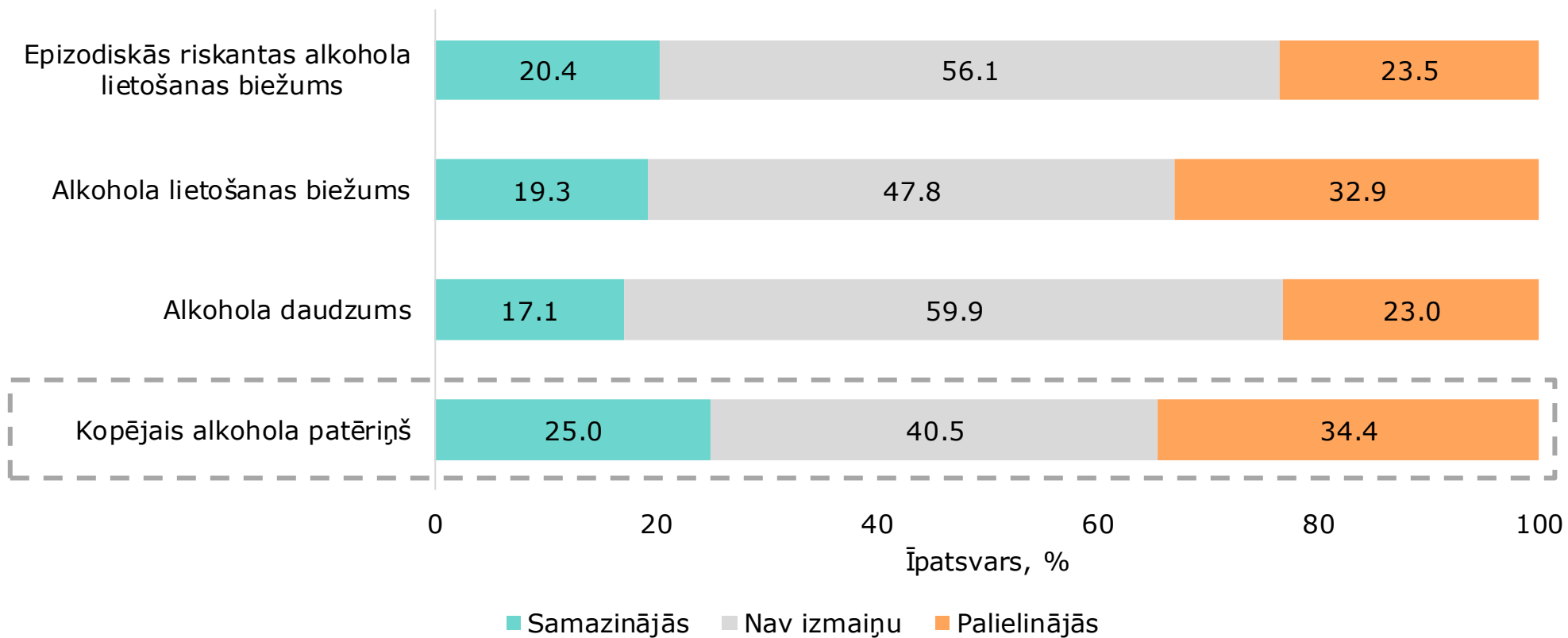
- 1. posms
(2020.gada aprīlis – jūlijs)
- 2. Posms
(2020. gada augusts – 2021. gada janvāris)
- 1. un 2. posms

- Latvijā aptauja norisinājās no 2020.gada 24. augusta līdz 31.decembrim;
- Kopējais respondentu skaits – 1989

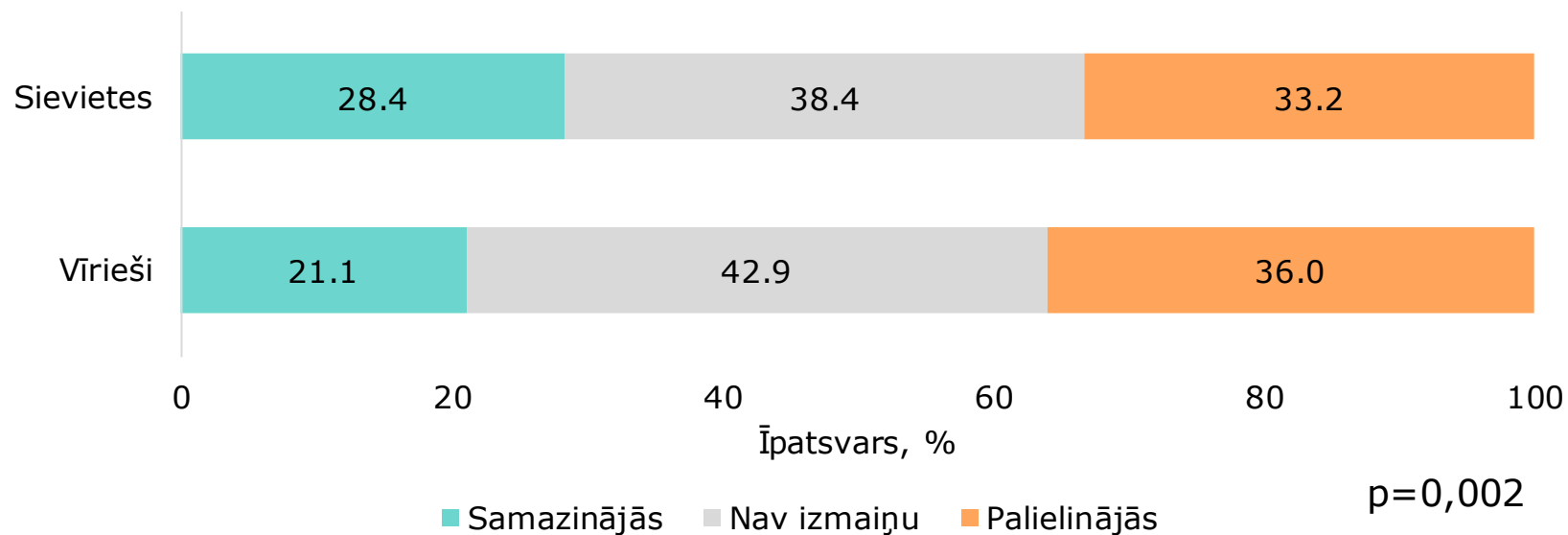

Alkohola lietošanas paradumu izmaiņas Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā pēdējo trīs mēnešu laikā, %

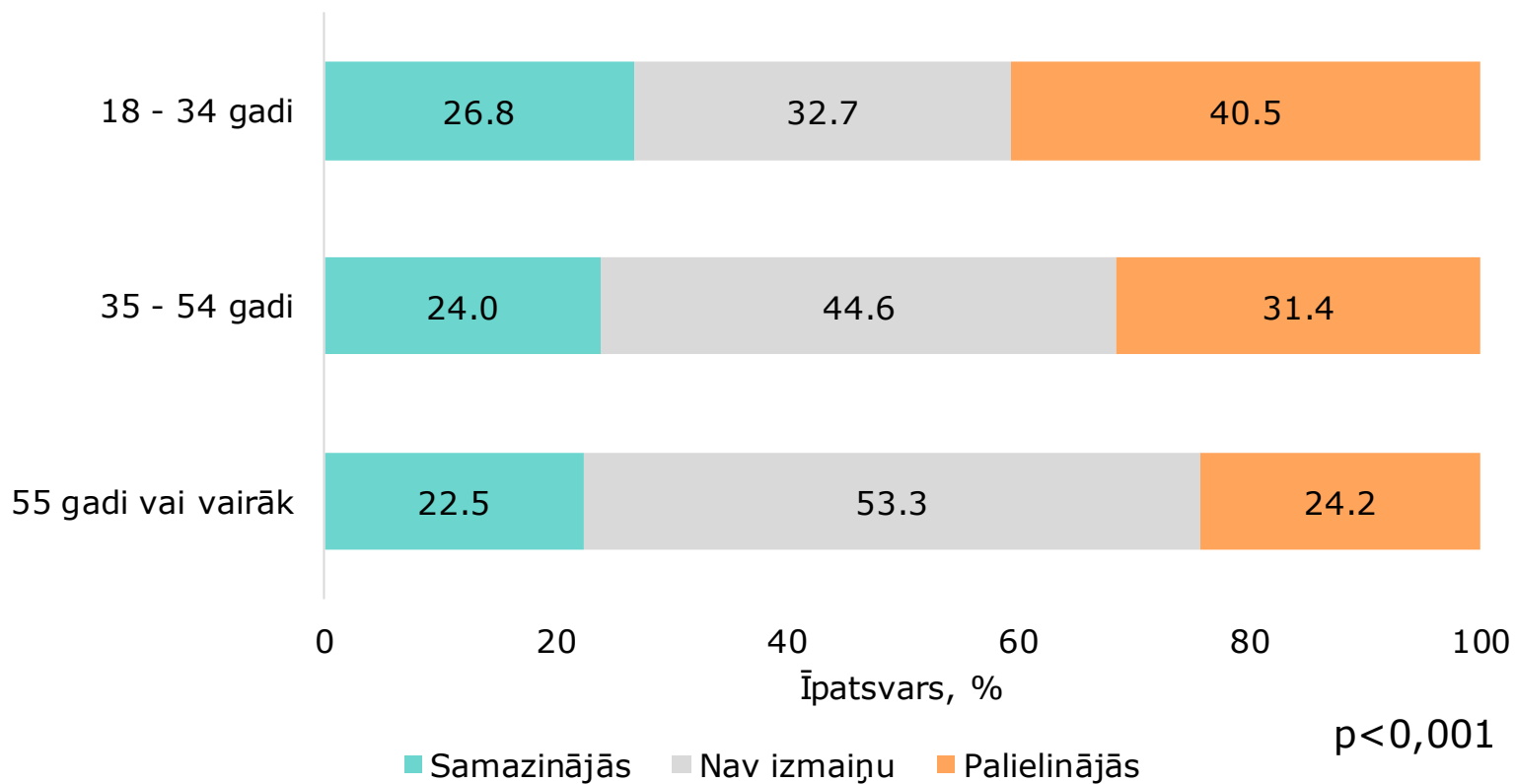

Kopējā alkohola patēriņa izmaiņas pēdējo trīs mēnešu laikā Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā dzimumu grupās, %

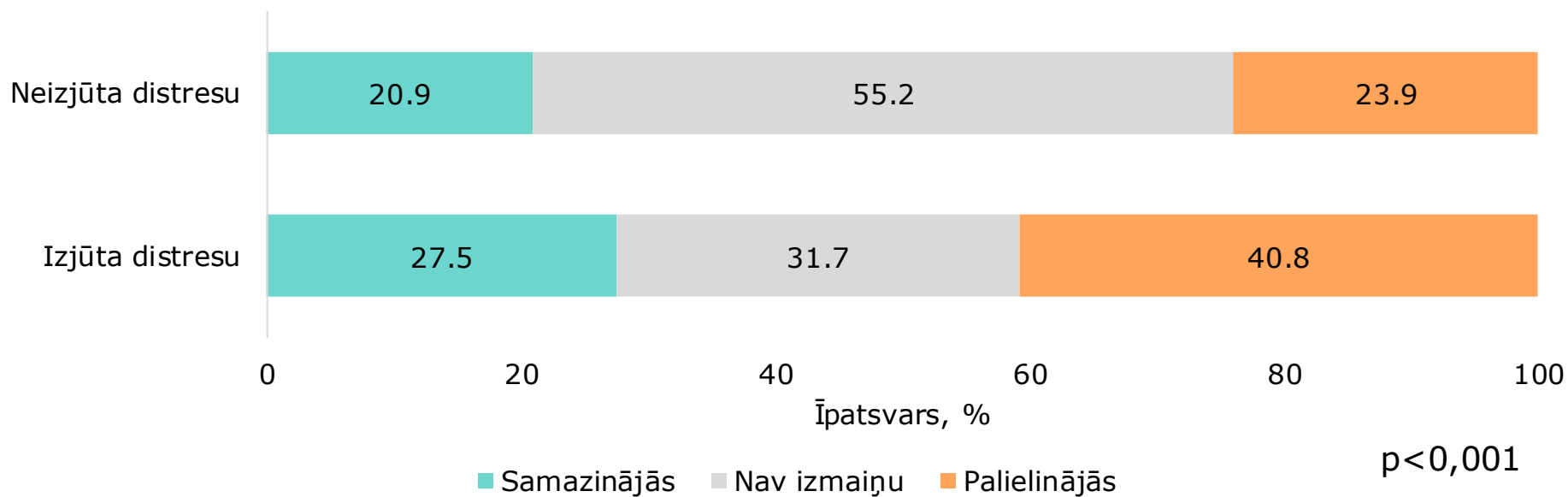

Kopējā alkohola patēriņa izmaiņas pēdējo trīs mēnešu laikā Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā vecuma grupās, %

Kopējā alkohola patēriņa izmaiņas Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā saistībā ar izjusto distresu pēdējo trīs mēnešu laikā, %

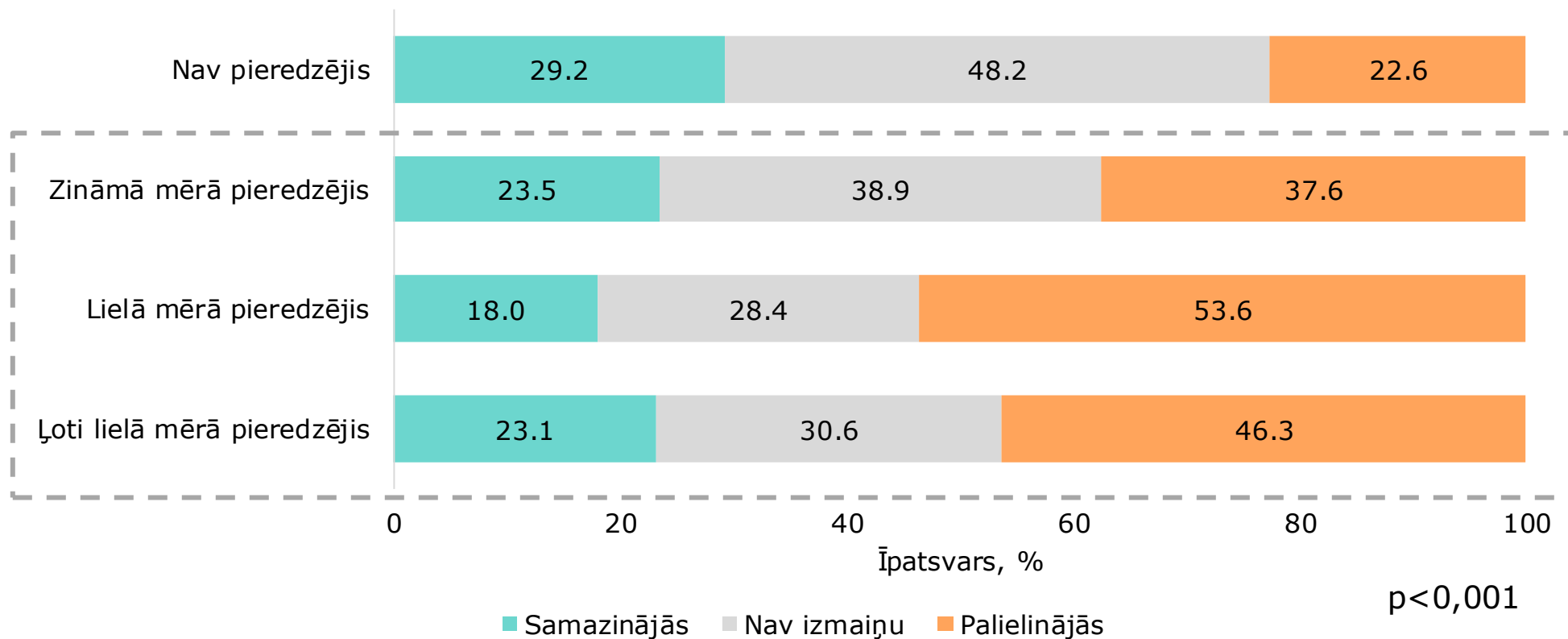

61,4% viņi izjutuši distresu
pēdējo trīs mēnešu laikā
saistībā ar Covid-19
ierobežojumiem.

Kopējā alkohola patēriņa izmaiņas Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā saistībā ar piedzīvotām negatīvām finansiālām un nodarbinātības sekām pēdējo trīs mēnešu laikā, %

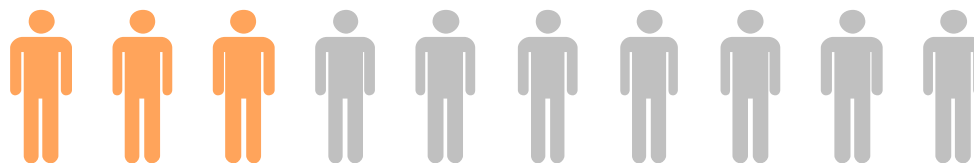

55,4% piedzīvoja negatīvas finansiālās vai nodarbinātības sekas pēdējo trīs mēnešu laikā
Covid-19 pandēmijas dēļ

Riskanta alkohola lietošana pēdējā gada laikā

Katrs trešais jeb 30%
respondentu lietoja alkoholu
riskantā veidā pēdējā gada
laikā

Riskantas alkohola lietošanas izplatība pēdējā gada laikā Latvijā, % (AUDIT-C testa rezultāti)

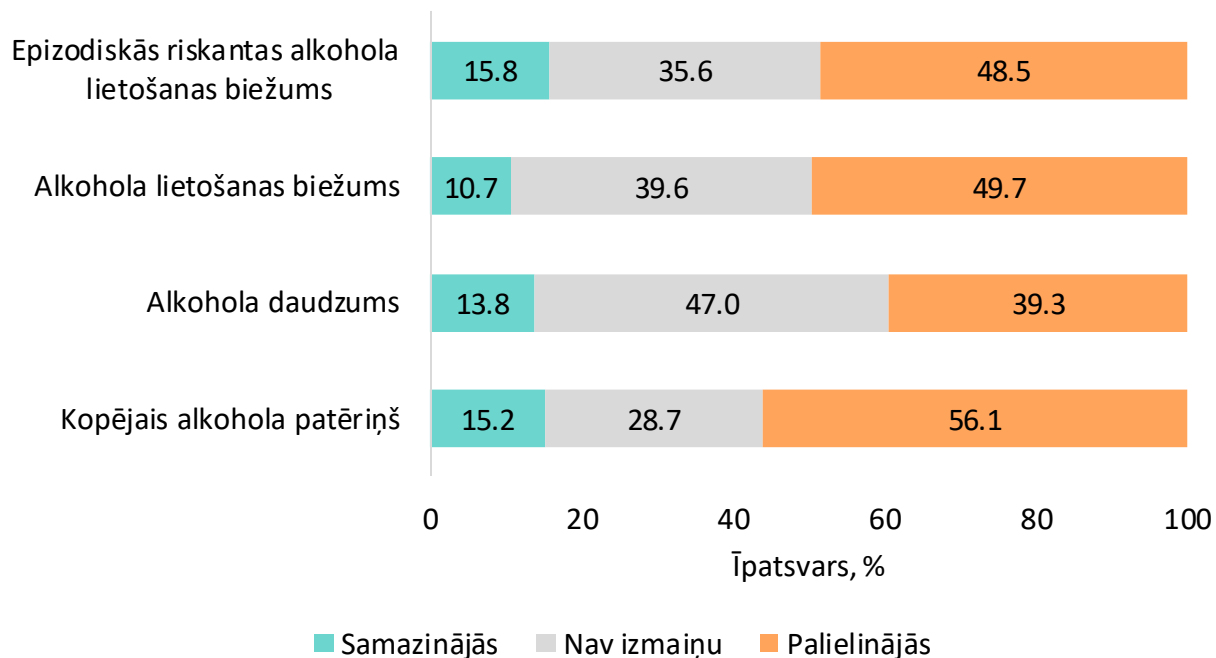
- AUDIT-C tests - Alkohola lietošanas traucējumu identifikācijas tests;
- Riskanta alkohola lietošana tika definēta pēc AUDIT-C testa, ja ≥ 8 punkti.

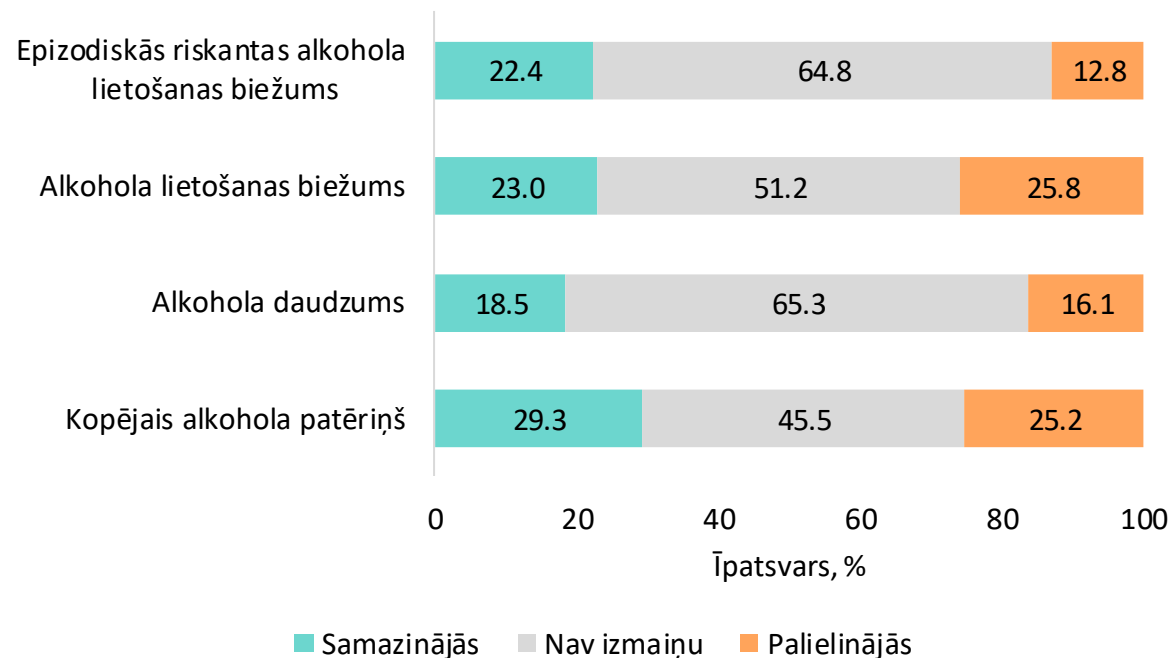
Slimību profilakses un
kontroles centrs

Alkohola lietošanas paradumu izmaiņas Covid-19 pandēmijas apstākļos Latvijā respondentu vidū atkarībā no riskantas alkohola lietošanas pēdējā gada laikā, %

Lietoja alkoholu riskanta veidā pēdējā gada laikā

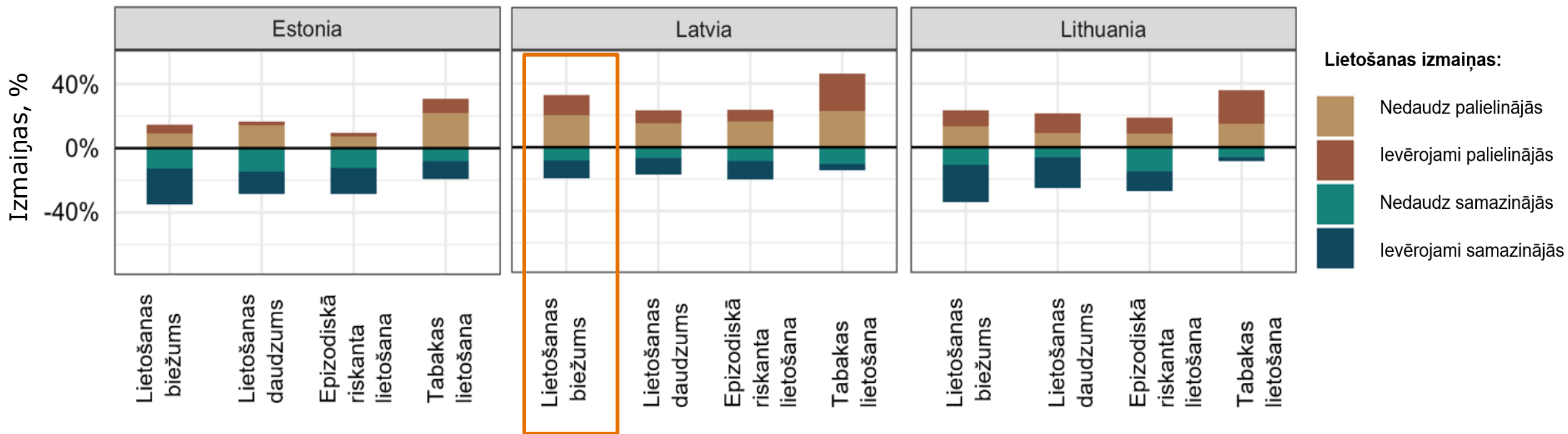
Nav lietojuši alkoholu riskanta veidā pēdējā gada laikā

Alkohola patēriņš vairāk palielinājās tieši to cilvēku vidū, kuriem jau pirms pandēmijas bija ar alkoholu lietošanu saistītās problēmas.

Izmaiņas alkohola un tabakas lietošanas paradumos Covid-19 pandēmijas apstākļos Eiropas valstīs, %

Starp 18 pētītajām valstīm Latvija bija vienīgā valsts, kur alkohola lietošanas biežums pētījuma periodā vidēji ievērojami pieauga.

Galvenie pētījuma rezultātu secinājumi

- Kopējais alkohola patēriņš Covid-19 pandēmijas apstākļos lielākai daļai nav mainījies.
- Visvairāk pētījuma dalībnieku ziņo, ka Covid-19 pandēmijas apstākļos palielinājās tieši alkohola lietošanas biežums.
- Par kopējā alkohola patēriņa palielinājumu biežāk ziņo vīrieši, gados jaunāki respondenti un aptaujātie bez augstākās izglītības.
- Covid -19 pandēmijas apstākļos kopējais alkohola patēriņš lielākā mērā palielinājās riskantu alkohola lietotāju vidū nekā tiem, kuri netika klasificēti kā riskanti alkohola lietotāji pēdējā gada laikā.
- Starp 18 pētītajām valstīm Latvija bija vienīgā valsts, kur alkohola lietošanas biežums pētījuma periodā vidēji ievērojami pieauga.

Secinājumi

Nemot vērā, gan rutīnas statistikas datu analīzi, gan pētījumu rezultātus, nevar viennozīmīgi secināt par Covid-19 pandēmijas ietekmi uz alkohola lietošanas paradumu izmaiņām Latvijas iedzīvotāju vidū.

Šīs analīzes rezultāti palīdzēja identificēt problemātiskas jomas un tās iedzīvotāju grupas, kuru alkohola lietošanas paradumi ir mainījušies Covid-19 pandēmijas laikā.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Paldies par uzmanību!
